

## PERIPLU BĂNĂȚEAN



Când ne invităm prietenii din străinătate să ne viziteze țara îi ducem cam prin aceleași locuri, de acum consacrate: Valea Prahovei, Delta Dunării, mănăstirile Moldovei, Maramureșul, Brașovul, Sibiu, Sighișoara... Există însă în România zone tot atât de frumoase, sau chiar mai frumoase, dar mai puțin cunoscute. Unele dintre ele trebuie descoperite chiar și de noi, românii. Cu acest gând, într-o dimineață de sâmbătă mi-am luat familia și am pornit spre Banat, despre care auzisem vorbindu-se la superlativ. Dar ce am văzut a depășit cu mult închipuirea noastră, rămânându-ne în amintire ca unul dintre cele mai încântătoare vise trăite cu ochii deschiși.

Periplul nostru bănățean a început la Orșova, oraș cu o istorie întinsă pe aproape două milenii, așezat la vărsarea Cernei. Primul nostru obiectiv: Cazanele, cea mai îngustă parte a defileului săpat în stâncă de Dunăre pe o distanță de 134 km, despărțind Balcanii de Carpați. Pentru a le vedea în toată splendoarea lor, am închiriat una dintre bărcile pe care administrația Parcului Național „Porțile de Fier” le pune la dispoziția turiștilor. Mergând în amonte, la vreo 25 km de Orșova veghează curgerea apei chipul lui Decebal, sculptat în stâncă.

Statuia - la care au lucrat 12 sculptori alinați timp de zece ani (1995-2004), finanțați de omul de afaceri român Iosif Constantin Drăgan - este cea mai mare sculptură de acest fel din Europa: are 55 m înălțime și 25 m lățime. Imediat după Valea Mraconiei intrăm în Cazanele Mici.



Peisajul devine tot mai spectaculos: pereții stâncoși, aproape verticali, ai masivelor Ciucarul Mic, de-

a lungul malului românesc, și Mali Strbac, de-a lungul celui sârbesc, strâng în cleștele lor apele Dunării, involburându-le. Un moment de relaxare – golful Dubova – și apoi pătrundem în Cazanele Mari.

Aici, Dunărea se îngustează la 150 m, iar adâncimea ajunge la cel mult 53 m. Conducătorul ambarcațiunii, care îndeplinește și funcția de ghid, ne povestește că pentru a face cursul Dunării navigabil, de-a lungul secolului 19 maghiarii au făcut ample lucrări de canalizare în această zonă plină de cataracte, bancuri și vâltori.

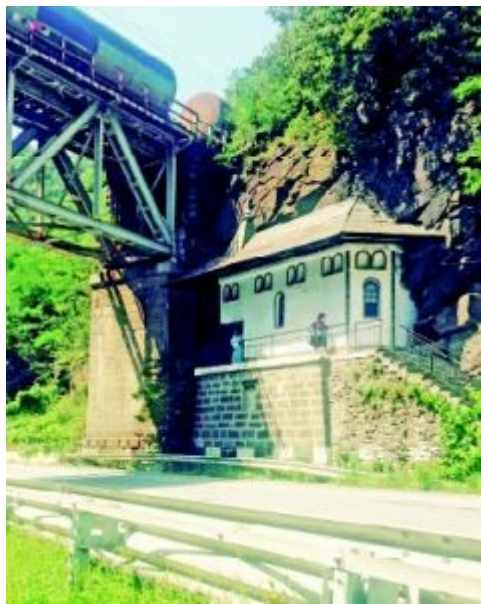
Canalul a fost inaugurat pe 27 septembrie 1896 de împăratul Franz Iosif al Austriei, iar la eveniment au fost invitați regii Carol I al României și Alexandru I al Serbiei. Munții care încadrează aici Dunărea – Ciucarul Mare și Veliki Strbak – sunt acoperiți cu o vegetație luxuriantă. Ghidul ne spune că primăvara, când pe pantele munților înfloresc lalelele galbene și apoi liliacul alb și mov, peisajul devine fastuos. La baza peretelui de calcar ce flanchează Cazanele Mari în partea românească, zărim două grote. Cea mai mare, Punicova, cunoscută și sub numele de Peștera Liliacilor, are o adâncime de 60 m și o lungime de peste un kilometru și jumătate. Despre cea de-a doua, Peștera Veterani, legenda povestește că a fost unul dintre locurile unde dacii îi aduceau ofrande lui Zamolxis. Fortificată de austrieci în secolele 17 și 18, a fost folosită ca adăpost pentru militari în timpul războaielor dintre habsburgi și otomani.

Marcați profund de frumusețea locurilor văzute, plecăm mai departe, spre cel de-al doilea obiectiv al excursiei noastre: Mănăstirea „Sfânta Ana”. Așezată pe coama „Dealului Moșului”, care domină Orșova și împrejurimile și de unde privitorul

poate admira potcoava golfului Cerna, dar și o parte a imensului lac de acumulare al hidrocentralei „Porțile de Fier”, mănăstirea este un loc încărcat de istorie și impregnat cu fiorul sacru al vieții monahale. Lăcașul a fost ctitorit de cunoscutul ziarist Pamfil Șeicaru, care a luptat aici în timpul Războiului pentru Reîntregirea Neamului și care, pentru faptele sale de arme, a fost distins de Regele Ferdinand I cu titlul de Cavaler al Ordinului „Mihai Viteazul”. Înălțarea mănăstirii a fost un gest de mulțumire adus lui Dumnezeu, pentru că i-a salvat viața în toamna anului 1916, atunci când a fost îngropat de explozia unui obuz. În același timp, este un prinos de recunoștință adus memoriei camarazilor lui de arme, care au sfințit cu sângele lor aceste locuri, cât și memoriei tuturor eroilor care au căzut pentru a împlini visul de secole al românilor.

Construcția mănăstirii s-a desfășurat între anii 1936 și 1939, după un proiect al arhitectului bucureștean Ștefan Peterneli. Mai întâi, a fost tăiat un drum ce pornea din centrul vechii Orșove, care, pe parcursul celor 1.500 m, era străjuit de șapte troițe cu bănci de popas, sculptate din lemn de stejar. Pe troițe erau săpate dedicații pentru fiecare regiment care a participat la luptele din această zonă. În anii regimului comunist, troițele au dispărut pe rând, victime ale intemperțiilor și barbariei unor trecători.

În centrul mănăstirii, se află biserica, elegantă și zveltă, construită din bârne de lemn placate la interior cu zidărie de cărămidă. Pictura inițială, realizată în spiritul tradiției iconografice bizantin-ortodoxă, se mai păstrează doar în turla centrală, căci, prin anii '70, pereții au fost spoțiți cu var. Catapetasma, sculptată în lemn de tei, a avut o soartă mai bună: în anul 1947 a fost strămutată la Mănăstirea Timișeni din comuna Șag, județul Timiș. Odată încheiate lucrările, mănăstirea trebuia târnosită cu hramul Sfintei Ana – după numele mamei ctitorului – și introdusă în circuitul monahal ca așezământ de maici. Dar, din cauza unui contencios cu Episcopia, a izbucnirii celui de-al doilea război mondial și apoi a instalării regimului comunist, când mănăstirea „Sfânta Ana” a fost transformată în local de petreceri (!), sfințirea bisericii a putut fi împlinită abia după o jumătate de veac, pe 2 decembrie 1990. În anii următori, lăcașul a fost supus unor lucrări de restaurare, între care refacerea picturii murale și realizarea unei noi catapetesme, redându-i-se noblețea ce se cuvine acestei inimi a ortodoxismului din această parte a Banatului, regiune care, potrivit izvoarelor istorice, a fost a doua de pe teritoriul românesc unde s-a dezvoltat viața monahală, după Dobrogea.



De aici, drumul nostru a pornit spre Băile Herculane, renumita stațiune balneo-climaterică. Localitatea este la fel de veche ca Orșova. Descoperind virtuțile izvoarelor cu sulf și sare, romanii au întemeiat aici prima stațiune termală din Dacia: „Ad Aquas Herculi Sacras” („La apele sfinte ale lui Hercule”). După secole de amănire, localitatea se reținește la viață în secolul XIX, când Banatul se afla sub stăpânirea Imperiului Habsburgic. Grănicerii austrieci reconstruiesc orașul din temelii: apar hoteluri luxoase, vile, băi termale ultra-moderne - între ele locul central ocupându-l Băile Imperiale -, restaurante, cafenele și chiar un cazinou. Localitatea devine locul de vacanță preferat al aristocrației austro-ungare. Franz Iosif considera orașelul drept „cea mai frumoasă stațiune de pe continent”, iar împărăteasa Elisabeta - Sissi - era, pur și simplu, îndrăgostită de aceste locuri: Băile Herculane - scria ea într-un jurnal intim - sunt „o prezență distinctă și încântătoare”. În timpul regimului comunist, localitatea intră în epoca turismului de masă, devenind mai ales o stațiune de tratament pentru „oamenii muncii”. Băile Herculane nu este însă doar o destinație pentru oamenii bolnavi, căci, dincolo de splendoarea peisajului înconjurător, arhitectura barocă a clădirilor, amintind de cea vieneză, face din orașel un adevărat muzeu în aer liber.

Asemenea împărătesei Elisabeta, și noi ne-am îndrăgostit de acest Peleş uriaș, chiar dacă în prezent mai sunt multe de făcut pentru a-l readuce la gloria de odinioară.

De la Herculane am pornit spre comuna Armeniș, aflată la 25 km de Caransebeș. Aici se află Mănăstirea Piatra Scrisă, cu hramul „Duminica Tuturor Sfinților”. Istoricul mănăstirii spune că, atunci când s-a construit calea ferată pe ruta Caransebeș-

Orșova, pe o stâncă a fost descoperită pictată Icoana Sfintei Treimi. Pentru a păstra icoana, la cererea credincioșilor din împrejurimi traseul tunelului a fost deviat cu câțiva metri.

În tradiția locală există câteva legende care explică pictarea icoanei ca semn de recunoștință sau pentru iertarea păcatelor. Sunt însă mulți localnici care cred că icoana nu a fost „zugrăvită” de mână omenească, ci este vorba de o minune dumnezeiască. Prima mențiune documentară apare pe o hartă militară austriacă din 1788, în care acest loc este notat „Stânca Sfintei Treimi”. În 1822, icoana a fost restaurată de un pictor din Caransebeș, iar în anul 1929, familia Dragomir din Slatina Mică a ridicat aici o capelă în memoria unicei lor fiice, decedată foarte tânără. În sfârșit, în 1930 Episcopia Caransebeșului a construit o casă pentru călugări și o clopotniță și, astfel, a apărut așezarea monahală numită „Schitul de la Piatra Scrisă”. Imediat după prăbușirea regimului comunist, a fost refăcută capela, iar pe dealul din apropiere au fost construite un altar de vară, un nou corp monahal și o nouă biserică. În fiecare an, la praznicul „Duminicii Tuturor Sfinților”, hramul acestei mănăstiri, credincioșii din zonă fac un pelerinaj la icoana Sfintei Treimi. Cu aceasta, periplul nostru bănățean s-a încheiat. Amintindu-ne un gând al marelui Nicolae Iorga: „Nu poți iubi ceea ce nu cunoști”, am plecat spre casă cu sufletul plin de iubire.



# INDEPENDENȚA ROMÂNĂ

*Independența  
prin Cultură*